

AI mở đường nâng giá trị Việt trong chuỗi cung ứng toàn cầu

06:09 26/10/2026

Xuất khẩu tăng trưởng mạnh nhưng doanh nghiệp Việt Nam vẫn hạn chế về khả năng tham gia sâu vào chuỗi cung ứng toàn cầu. Ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI), kết hợp chuyển đổi xanh và nâng cao năng lực công nghệ, được kỳ vọng giúp doanh nghiệp cải thiện năng suất, chất lượng và gia tăng giá trị nội địa.

Không chỉ xuất khẩu nhiều, cần tạo ra giá trị cao hơn

Theo số liệu của Bộ Tài chính, 9 tháng năm 2026, GDP Việt Nam tăng 9,01%, kim ngạch xuất khẩu hàng hóa tăng 24,5% so với cùng kỳ. Tuy nhiên, khu vực FDI, kể cả dầu thô, chiếm tới 80,7% tổng kim ngạch xuất khẩu. Điều này đặt ra yêu cầu nâng cao năng lực của doanh nghiệp trong nước để giữ lại nhiều giá trị hơn từ hoạt động sản xuất, xuất khẩu.

Theo OECD, khoảng 48% giá trị xuất khẩu gộp của Việt Nam là giá trị gia tăng nước ngoài. Nhiều doanh nghiệp nội địa vẫn phụ thuộc vào nguyên liệu, linh kiện nhập khẩu, trong khi khả năng cung ứng cho các tập đoàn đa quốc gia còn hạn chế.

Trong bối cảnh đó, AI có thể trở thành công cụ giúp doanh nghiệp cải thiện năng lực cạnh tranh. Trong sản xuất, công nghệ này hỗ trợ phát hiện sản phẩm lỗi, dự báo hỏng hóc thiết bị, tối ưu nguyên liệu và lập kế hoạch sản xuất. Trong logistics, AI giúp quản lý tồn kho, tối ưu vận chuyển và cải thiện tiến độ giao hàng.

Ứng dụng AI trong sản xuất giúp doanh nghiệp tối ưu quy trình, giảm chi phí và nâng cao chất lượng sản phẩm.

Đây đều là những yếu tố quan trọng khi doanh nghiệp muốn tham gia chuỗi cung ứng của các tập đoàn quốc tế. Thay vì chỉ đảm nhận công đoạn gia công, doanh nghiệp Việt có thể từng bước nâng cao năng lực kỹ thuật, kiểm soát chất lượng và phát triển sản phẩm có giá trị gia tăng cao hơn.

Tuy nhiên, sử dụng AI chưa đồng nghĩa với chuyển đổi thành công. Nếu công nghệ chỉ được dùng cho những tác vụ đơn lẻ mà chưa tích hợp vào quy trình vận hành, hiệu quả cải thiện năng suất sẽ khó đạt như kỳ vọng. Doanh nghiệp cần dữ liệu đủ tin cậy, nhân lực phù hợp và mục tiêu ứng dụng rõ ràng để biến công nghệ thành lợi thế kinh doanh thực chất.

Kết hợp AI với chuyển đổi xanh để nâng vị thế

Bên cạnh năng suất, tiêu chuẩn môi trường đang trở thành yếu tố ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng tiếp cận thị trường và đối tác quốc tế. Doanh nghiệp không chỉ cần bảo đảm chất lượng sản phẩm mà còn phải quan tâm đến tiêu hao nguyên liệu, phát thải carbon và khả năng truy xuất nguồn gốc.

Kết hợp AI với hệ thống quản trị dữ liệu giúp doanh nghiệp theo dõi mức tiêu thụ điện, nước, nguyên liệu, phát hiện khâu gây lãng phí và kiểm soát chất thải. Qua đó, doanh nghiệp vừa giảm chi phí vận hành, vừa có cơ sở đáp ứng các yêu cầu về sản xuất bền vững.

Dù vậy, chi phí đầu tư công nghệ, thiếu nhân lực chuyên môn và khó khăn trong tiếp cận tiêu chuẩn quốc tế vẫn là những rào cản lớn, nhất là với doanh nghiệp

nhỏ và vừa.

Vì vậy, chính sách hỗ trợ cần hướng tới nâng cấp năng lực nhà cung ứng nội địa, từ đào tạo kỹ năng số, hỗ trợ chứng nhận chất lượng đến kết nối doanh nghiệp Việt với nhu cầu mua hàng của các tập đoàn FDI. Đây là bước quan trọng để chuyển năng lực công nghệ thành cơ hội nhận đơn hàng thực tế.

Về phía doanh nghiệp, việc ứng dụng AI nên bắt đầu từ những mục tiêu cụ thể như giảm tỷ lệ hàng lỗi, tiết kiệm nguyên liệu, rút ngắn thời gian giao hàng hoặc đáp ứng thêm tiêu chuẩn kỹ thuật. Hiệu quả được đo lường rõ ràng sẽ giúp doanh nghiệp xác định hướng đầu tư phù hợp và mở rộng ứng dụng.

Hướng tới tăng trưởng hai con số, Việt Nam không chỉ cần gia tăng quy mô xuất khẩu mà còn phải nâng giá trị tạo ra trong mỗi sản phẩm. AI, chuyển đổi xanh và liên kết chuỗi cung ứng cần được triển khai đồng bộ để doanh nghiệp Việt từng bước chuyển từ gia công sang cung ứng công nghệ, linh kiện và dịch vụ có giá trị cao hơn. Đây là nền tảng để nâng sức cạnh tranh và giữ lại nhiều giá trị hơn trong nền kinh tế.

Minh Thành (t/h)